

ilmumas

Lustiga lugema, kribinal kirjutamaKai Mäses,
Merike Varandi

80 lk, pehme köide

Kogumikus saab laps läbi toredate ülesannete harjutada kätt tähtede, sõnade ja lausete kirjutamist. Vahvate juttude ja piltide toel arenevad lugemisoskus, sõnavara ning fantaasia. Tööraamatu mitmekesised ülesanded võimaldavad teha palju käelisi harjutusi, nuputada, värvida ja joonistada.

Muinasmaa unejutud Rosie Dickins,
Nathalie Ragondet

tõlkinud

Mari-Ly Tiitsmaa

96 lk, kõva köide

Vanade muinasjuttude uued ümberjutustused koos kaunite uute illustatsioonidega ilusasse raamatusse köidetud – kas leidub sellest midagi paremat, et lapsed õhtul õnnelikult uinuksid?

Looduse uurijad. Niit, põld, mets

56 lk, pehme köide

Raamat viib väikese seikleja avastama metsa, põllu ja niidu saladusi.

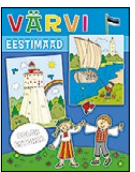
Väikese uurija luubi alla satuvad erinevad loomad ja nende jäljed, taimede osad. Miski ei jää tähelepanuta. Oma teadmisi saab kontrollida, vastates küsimustele ja lahendades toredaid ülesandeid. Põnevust lisavad klepsud, millele tuleb õige koht leida. Samas sarjas on ilmunud raamat „Loomaead, park, linn”.

Värvi Eestimaad

Color Estonia

64 lk, pehme köide

Lõbus pildiraamat on teehühiks 32 Eestimaad kaunistavaid ja huvitavaid paika, abiks eesti- ja ingliskeelsed pildiallkirjad. Piltidele on joonistatud neid kohti iseloomustavaid rajatisi ja tegevusi. Minge vaadake pildidel kujutatud paigad ise üle ja värvige pildid nii, nagu teile endale meeldib.

Lilled klepsuraamat

Lisa Miles

tõlkinud Raivo Hool

34 lk, pehme köide

Kaunite piltidega klepsuraamatu abil õpid vahet tegema unimagunaal ja igihaljal või kuldvitsal ja forsüütial ning paljudel teistel taimedel. Raamatus on üle saja aia-, metsa-, niidu- ja põllulille klepppildi ning siit leiad ka taimede lihtsad kirjeldused. Püüa kirjelduste ja piltide abil kleeibised sobiva taimega kokku viia. Raamatut võid kasutada ka lillevaatleja käsiraamatuna ning märkida üles, milliseid taimi oled juba näinud. Raamatu lõpus on nimekiri keerukamast taimesõnavarast.

Koduaia looduse klepsuraamat

Phillip Clarke

tõlkinud Raivo Hool

34 lk, pehme köide

Kaunite piltidega raamatus on enam kui sada klepppilti loomadest, keda võid näha koduaias või pargis. Siit leiad ka lihtsad kirjeldused kõigi loomade kohta. Püüa kirjelduste ja piltide abil kleeibised sobiva loomaga kokku viia. Kui vajad abi, võid kasutada raamatu lõpus olevat registrit.

Õe esimene tulemine

ALARI ALLIK
Lähis-Ida ja Aasia kultuuriloo õppejõud

Õe Kenzaburo (sünd 1935) „Sajandi mängu” tõlkimisega jõuab eesti lugejani viimaks ka teise Jaapanist pärit Nobeli kirjandusauhinna laureaadi looming. Kui esimene kahest pärjatud autorist – Kawabata Yasunari (1899–1972) – on meil esindatud päris mitme teosega („Mäe hääl”, „Lumine maa” jt), mille eestindamise eest on hoolt kandnud Agu Sisask ja Ülde Udum, siis Õe teoseid pole siiani tõlgitud. Tegu on autoriga, kelle keel ja väljenduslaad on üsna keerulised, see aga nõuab tõlkijalt julgust langetada tülikaid otsuseid ja vastutada oma valikute eest.

Oma Nobeli kõnes „Jaapan, ebamäärased ja mina” (1994) vastandus Õe juba pealkirjas Kawabata Nobeli kõnele „Jaapan, ilu ja mina” (1968). Ta rõhutas, et vanema põlvkonna kirjanikele ja kunstnikele on omaseks saanud kalduvus väljendada end väga ähmaselt. Enese avamise asemel tõmbatakse alati niidamaise müstika kaitsvasse kookonisse, mis jätab kõik otsad lahti – teoses jääb kõik justkui ütlemata.

Millised jaapanlased siis õigupoolest on?

Tsiteerides oma kõnes zen-filosoofiast inspireeritud hämara tähendusega lühiluulet, loobub Kawabata Õe arvates tegelikult igasugusest dialoogist. Samas on siiras dialoog vajalik selleks, et jaapanlasi nähtaks inimestena, mitte mingite kummastavate olenditena, kelle hingeelu suudavad mõista vaid jaapanlased ise.

Jaapan on läänlaste jaoks alati olnud suur mõistatus. Kui Ameerika valitsus pöördus 1944. aastal Ruth Benedicti poole palvega hinnata vaenlase olemust, jõudis antropoloog mõjuvõimsas raamatus „Krisanteem ja mõök” arusaamani, et jaapanlased on nii agressiivsed kui ka rahumeelsed, nii paindumatu kui ka kohanemisvõimelised, nii lojaalsed kui ka reetlikud, nii julged kui ka arad, nii konservatiivsed kui ka kõi-

Kenzaburo Ōe.

FOTO LE MONDE

ke uut avastust tervitavad. Seda kirjeldust on hiljem küll raevukalt kritiseeritud, kuid vaatamata kõigele on jaapanlaste mõistatusliku iseloomu kirjeldus jäänud domineerivaks.

Paistab, et keegi ei saa endiselt aru, millised need jaapanlased siis õigupoolest on. Ühest küljest räägitakse viisakatest, töökatel ja üliarenenud ilumeeliga jaapanlastest, teisest küljest aga nähakse neid külmavereliste emotsioonitute kõrlõikajatena, kes on püha ürituse nimel valmis tapma isenda ja oma pere. Õe proovib näidata pigem sellist Jaapanit, mida nii lihtsalt kirjeldada ei saa.

Kurjuse alged on peidus meis kõigis

„Sajandi mängu” uurib Õe jaapanlase juuri ühe Shikoku saarelt pärit perekonna ajaloo näitel. See perekond kannabki nime Nedokoro (koht, kuhu viivad juured). Okinawa keeles tähendab *nendokōru* maja, mis varjab esivanemate hingedele kuuluvaid juuri (lk 150). Düsfunktsionaalse perekonna ajalugu kirjeldades näitab Õe, et põlvst põlve on seda juhtinud vastuolud vendade vahel, mis viivad paratamatult tervet küla haaravate vägivaldsete kokkupõrgeteni.

Lagunevate perekondlike sidemete ja grotesksete piltide kaudu antakse edasi arusaama, et kurjuse alged on peidus meis kõigis, on vaid aja küsimus, millal need ilmsiks tulevad. Suurte ajalooliste kataklüsmide taga on tihti isiklikud väikesed hirmud, mida isalt pojale on edasi antud. Samas tagaks selle lõputult korduva vägivaldse draama igikestvuse justkui mingi looduses endas peituv müstiline jõud.

Peatükis „Metsa vägi” räägitakse meile, et iga kord, kui raamatu peategelane kodukanti jõudis, tundis ta otse füüsiliselt, kuidas mets on täidetud surnud esivanemate emotsioonidega, keda kohutav hiid Chōsokabe oli siin ammustest aegadest taga ajanud. Chōsokabe oli hülgaslik ja hirmuäratav olend, kes eksisteeris igavesti ja kõikjal.

Peategelane ütleb: „Kui ma sõna ei kuulanud, siis ahvardas vanaema mind ikka sõnadega: „Kohe tuleb metsast Chōsokabe!” ning tema sõnade kõla andis [...] märku sellest, et meiega samal ajal eksisteerib ka koletislik hüglane.” (lk 51) See koletis on palju tõelisem, kui nii mõnigi asi, mida inimene oma silmaga näeb, sest talle puhub elu sisse hirm kõige selle seletamatu ja mõistatusliku ees, mida pime metsapõu endas varjab.

Õe loomingut mõjutasid Mihhail Bah-tini ja Mircea Eliade teoreetilised vaated. Esimeselt õppis ta kronotoobi ja groteski oskuslikku kasutamist. „Sajandi mängu” kujuneb Nedokoro ait keskmeks, mille ümber sündmused lahti rulluvad – aeg ja ruum on siin tihedalt läbipõimunud. Nii romaanis kirjeldatud 1860. aasta talupoegade ülestõusu kui ka tänapäeva noorte mäsu sündmused keerlevad ümber aida, kuhu peastiidlane peitu poeb. Aidas konutamist nimetatakse ka „aidakerkluseks”. (lk 155)

Aja ja ruumi tihe läbipõimitus

Õe suudab väga oskuslikult tihe hoone abil aega tihendada ja seda käegakatsutavaks muuta. Seeläbi pääseb mõjule ka Eliadelt pärit rituaalse korduse idee, mis väljendub kogukonna vajadusest uuesti läbi elada kunagisi katastroofilisi sündmusi. Seesama põrgu, mida kesk-aegsed kunstnikud olid Nedokoro te kodu lähedal asuvas templis grotesksel moel kujutanud, pole ka täna kusagile kadunud. Nagu pole kadunud ka ekstaatiliselt buddha nime korrutavad rändmungad ja end mägedes varjavad hullunud erakud, kes Shikoku saarel endiselt ringi luusivad. Kuigi vabane-mist, mida nad sajandeid on kuulutanud, pole saanud.

Õe raamatus pole progressi. Revolutsioon, mida noored korraldavad, on pigem regress – tsüklilise ajakäsitluse kohaselt jõutakse samasse punkti, kus kunagi juba oldi, mängitakse mängu, mida kunagi juba mängiti. Ja kõik see põhjustab mängu osalejatele lõputut kannatust. See ongi „Sajandi mängu” kõige hirmsam mõte: Chōsokabe tuleb alati tagasi.

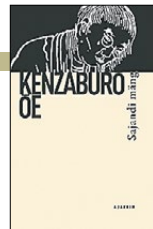
Sajandi mäng

Kenzaburo Ōe

tõlkinud

Margit Juurikas

308 lk, kõva köide

Lugu üksildusest ja sõprusest

KADRI HALJAMAA

Tutvusin eeslikõhvi autori Ville Hytõsega eelmisel sügisel, kui Soome Instituut korraldas ürituse, mille käigus üritati välja mõelda, kuidas soome kirjandust paremini eestlastele välja pakkuda. Väiksema rühma arutelul rääkis noorepoolne soomlane omaloodud kirjastusest ning raamatukauplusest, samuti mõttest luua sama-sugune, kirjanikele esinemisvõimalusi ja kirjandushuvilisele kokkukäimiskoh- ta pakkuv pood ka Tallinnasse.

Kui optimistlik, mõtesin endamisi. Hiljem olen aru saanud, et Ville jaoks ei ole pessimismi olemas. Tal on tõesti kirjastus Savukeidas, mis nimetab end soome luule ja esseistika lipulaevaks, omades samas ka veidi anarhistlikke jooni. Kirjastusel on raamatupood Tulenkantajat, mille ürituste kalender on tihe ja sisukas. Ning lisaks sellele on ka Villelt endalt ilmunud kuus luulekogu ja kaks lasteraamatut. Tõeline boheemlasest ärimees ja multitalent ning soome kirjanduse saadik Eestis, kuhu ta nüüdseks elama on asunud.

„Eeslikõhv kõõslihv” (olgu siinkohal keeletundjale võrdlemiseks ja kiitmiseks toodud ka raamatu soome-keelne pealkiri „Hipinäasi apinahiisi”) on Ville teine lasteraamat. See õnnestus nii hästi, et kandideeris kohe ka Finlandia Junior ehk Soome kõrgeima laste- ja noorteraamatu auhinna.

Raamatus elavad kaks üksildast looma: kopsuhaige eesel ja koperdav ahvi- ke. Mõlemad lasevad kuuldavale hääli, mis teistele metsaelanikele ei meeldi ja neis üleolevat naeru tekitavad. Loomulikult tunnevad eesel ja ahv end siis veelgi üksikumana. Kuid ühel päeval kohtavad nad teineteist ja elu läheb jälle paremaks. Nii et üks elutark ja Ville moodi veidike anarhistlik lugu sõprusest ja oma eripäraga leppimisest.

Raamatu muudab eriliseks kunstnik Matti Pikkujämsä töö. Siiani pole selle raamatu kujundus veel ühtki vaatajat külmaks jätnud, sest raamatu iga paarisleheküljel näeb välja kui pisike kunstiteos. Igal paarislehel avaneb uue värviga uus tunne, areng loos. Pildid on väikese lugeja ja vaataja jaoks sobiva detailsusastmega, natuke dramaatili-

Matti Pikkujämsä illustratsioon raamatust.

sed ja väga kaasakiskuvad. Iga loom selles metsas saab kunstniku käe all oma loomu. Ilmselt ei üllatanud kedagi, et raamat valiti kolme kauneima 2013. aastal ilmunud soome lasteraamatu sekka.

Eeslikõhv kõõslihv

Ville Hytönen

tõlkinud Kadri Jaanits

32 lk, kõva köide

